

Ohje vuodelle 2026 SUP-tuotteiden tuottajien siivouskustannusvastuusta sekä vuoden 2025 aikana syntyneiden tiettyjen jätehuolto- ja siivouskustannusten ilmoittamisesta

Sisällys

1 Tausta.....	2
2 Määritelmät	3
3 Eri toimijoiden roolit ja tehtävät	4
4 Kertakäyttömuovituotteiden tuottajan kustannusvastuu.....	5
5 Tuottajien siivouskustannusvastuun laajuus	6
6 Kunnan suorittamat jätteiden keräys- ja siivoustoimet.....	6
7 Siivouskustannusvastuun piiriin kuuluvat kunnan yleiset alueet.....	7
8 Tuottajien kustannusvastuun määräytyminen	8
8.1 Tuottajien kustannusvastuun määräytymisen perusteet.....	8
8.2 Tuottajien kustannusvastuun määräytyminen vuosina 2023–2025.....	8
8.3 Koostumus selvitys.....	9
9 Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista aiheutuvan roskaantumisen ennaltaehkäisemisessä ja tuottajien kustannusvastuu.....	10
9.1 Kunnan velvollisuudet ja tuottajien kustannusvastuu	10
9.2 Tupakkajätteelle tarkoitetuille astioille asetettavat vaatimukset, niiden määrä ja sijoittelu	10
9.3 Kunnan neuvonta- ja tiedottamisvelvollisuus	11
10 Kustannusten ilmoittaminen ja korvaaminen.....	11
10.1 Jätelain edellyttämät tiedot	11
10.2 Kunnan kustannusten ilmoittaminen sähköisessä asiointipalvelussa	12
10.2.1 Tiedot on ilmoitettava vuosittain määräaikaan mennessä	12
10.2.2 Keräys- ja siivouskustannustietojen ilmoittaminen.....	12
10.2.3 Tupakkatuotteita koskevien keräysastiahankintojen sekä tiedotuksen kustannusten ilmoittaminen	13
10.2.4 Varautuminen tositteiden esittämiseen	14
11 Päätös tuottajien kunnalle maksettavista korvauksista ja korvausten maksaminen	14
12 Siivouskustannusvastuun toteutumisen seuranta	15
13 Jätelain muutoksen vaikutukset tuottajan kustannusvastuuseen ja kunnille maksettaviin korvauksiin vuodesta 2027 alkaen	15

Pvm	Muutos
2.7.2024	Kohta 11: Korvausten maksamista koskevan maksuehdon päivitys
17.2.2025	Ohje päivitetty vuodelle 2025
24.3.2026	Ohje päivitetty vuodelle 2026

1 Tausta

Euroopan unionin kertakäyttömuovidirektiivi eli SUP-direktiivi on tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämistä koskeva direktiivi. SUP-direktiivin tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja samalla vähentää muovijätteen päätymistä ympäristöön, erityisesti meriympäristöön ja merenrannoille. SUP (single-use plastics) viittaa kertakäyttömuovituotteisiin. Vaikka yleisesti puhutaan kertakäyttömuovidirektiivistä, niin direktiivi kattaa tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden ohella myös muita tuotteita, joita ei käsitellä tässä ohjeessa tarkemmin. SUP-direktiivin edellyttämän tuottajan siivouskustannusvastuun piiriin kuuluvat ainoastaan tietyt kertakäyttömuovituotteet. SUP-direktiivissä ei ole määritelty vähimmäisrajaa muovin määrälle tuotteessa. Siten direktiiviä sovelletaan myös niihin tuotteisiin, jotka sisältävät vain pieniä määriä muovia. Muovia sisältämättömät tuotteet eivät kuulu SUP-direktiivin soveltamisalaan.

SUP-direktiivi on pantu Suomessa täytäntöön jätelailalla sekä sen nojalla annetuilla tuoteryhmäkohtaisilla asetuksilla. Jätelain mukainen tuottajien siivouskustannusvastuu on osittain astunut voimaan tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden osalta vuodesta 2023 alkaen ja on laajentunut kattamaan kaikki siivouskustannusvastuun piiriin kuuluvat kertakäyttömuovituotteet. Jätelakia on muutettu 1.1.2026 alkaen, mutta siirtymäsäännöksen mukaisesti vuoden 2025 siivouskustannusten ilmoittamisen ja niistä vuonna 2026 annettavan korvauspäätöksen osalta sovelletaan vielä ennen uudistusta voimassa ollutta lakia. Tässä ohjeessa olevat jätelain pykäläviittaukset koskevatkin ennen lain muutosta voimassa ollutta lakia (pl. jätelain muutoksen jälkeistä aikaa koskeva luku 13). Nikotiinipussit tulevat tuottajavastuun piiriin vuonna 2027. Lupa- ja valvontavirasto toimii valtakunnallisena tuottajavastuun valvontaviranomaisena koko Manner-Suomen alueella.

Tämä Lupa- ja valvontaviraston laatima ohje siivouskustannusvastuusta ja siivouskustannusten ilmoittamisesta on suunnattu ensisijaisesti kunnille, mutta myös muille SUP-alan toimijoille. Saadakseen korvauksia, kuntien on ilmoitettava niille vuonna 2025 aiheutuneet kustannukset Lupa- ja valvontavirastolle viimeistään 1.6.2026 klo 16.15. Koska tuottajien siivouskustannusvastuu on uutta, ohjeen muutos- ja päivitystarvetta arvioidaan jatkuvasti ja uusi ohjeistus julkaistaan alkuvaiheessa jokaiselle vuodelle erikseen. Ohjeen linjauksia tai ohjeistusta päivitetään ja täsmennetään tarpeen mukaan toimeenpanon edetessä.

Mitä siivouskustannusvastuu tarkoittaa? Muista aloista poiketen, tiettyjen kertakäyttömuovituotteiden tuottajavastuu on toteutettu siten, että tuottajilla ei ole velvollisuutta järjestää tuotteiden jätehuoltoa, vaan tuottajat maksavat korvauksia kunnille SUP-tuotteista aiheutuneista yleisten alueiden keräys- ja siivouskustannuksista. Näitä SUP-tuotteiden tuottajan vastuita kutsutaan kokonaisuudessaan tuottajan siivouskustannusvastuuksi.

Keskeinen lainsäädäntö

- SUP-direktiivi (Direktiivi (EU) 2019/904 tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä)
- Jätepuitedirektiivi 2008/98/EY myöhempiine muutoksineen (Direktiivi (EU) 2018/851 jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta)
- jätelaki 646/2011 muutoksineen
- valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista (1318/2022)
- valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista (1320/2022)
- valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä (1029/2021)

2 Määritelmät

Tähän kappaleeseen on koottu ohjeen kannalta keskeisiä määritelmiä, joita käytetään vain tässä ohjeessa tekstin selkeyttämiseksi.

SUP-tuotteella tarkoitetaan SUP-direktiivin laajennetun tuottajavastuun soveltamisalaan kuuluvia tiettyjä syömävalmiin ruoan yhden annoksen annospakkauksia, joustavia pakkauksia ja kääreitä, ns. take away-mukeja, tilavuudeltaan enintään kolmen litran juomapakkauksia, kevyitä muovikasseja, tyhjänä myytäviä juomamukeja, kosteuspyyhkeitä, ilmapalloja sekä suodattimellisia tupakkatuotteita ja tupakan-suodattimia. SUP-tuotteella ei tässä ohjeessa tarkoiteta muovia sisältäviä kalastusvälineitä eikä SUP-asetuksen liitteen 1 mukaisia tuotteita.

SUP-pakkauksilla tarkoitetaan SUP-direktiivin laajennetun tuottajavastuun soveltamisalaan kuuluvia, jätelain liitteessä lueteltuja tiettyjä syömävalmiin ruoan yhden annoksen annospakkauksia, joustavia pakkauksia ja kääreitä, tilavuudeltaan enintään kolmen litran juomapakkauksia, ns. take away-mukeja sekä kevyitä muovikasseja.

Siivoustalustannusvastuulla tarkoitetaan tuottajan velvollisuutta korvata kunnille tuotteidensa aiheuttamat roskaantumisen siivoamiskustannukset sekä roskaantumisen ennaltaehkäisemisen kustannukset. Roskaantumisen ennaltaehkäisemisellä tarkoitetaan jätteen keräämistä julkisiin keräysjärjestelmiin eli kunnan yleisillä alueilla oleviin jäteastioihin. Termi kattaa myös jäteastioihin kerätyn jätteen kuljetuksen ja käsittelyn sekä keräysastioiden hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset.

Keräyskustannuksilla tarkoitetaan roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetyn jätteen keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannuksia, mukaan lukien keräysastioiden hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset.

Roskaantumisen siivoamisella tarkoitetaan roskien keräämistä maasta. Se kattaa myös roskien kuljetuksen ja käsittelyn.

Siivoamiskustannuksilla tarkoitetaan roskaantumisen siivoamisesta ja siivottujen roskien kuljetuksesta ja käsittelystä aiheutuneita kustannuksia.

Keräyksellä tarkoitetaan jätelain 6 §:n 1 mom. 17 kohdan mukaista jätteen kokoamista kiinteistön haltijan, kunnan, tuottajan, jakelijan tai muun järjestämään vastaanottoaikaan omatoimista käsittelyä varten tai jätteen kuljettamiseksi käsittelyyn, mukaan lukien jätteen alustava lajittelu ja tilapäinen varastointi.

Koostumusselvityksellä tarkoitetaan jätelain 48 f §:ssä tarkoitettua selvitystä kunnan yleisiltä alueilta keräämien jätteiden ja siivottujen roskien koostumuksesta.

SUP-korvausasetuksella tarkoitetaan valtioneuvoston asetusta eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista (1320/2022).

SUP-asetuksella tarkoitetaan valtioneuvoston asetusta eräistä muovituotteista (1318/2022).

Pakkausjäteasetuksella tarkoitetaan valtioneuvoston asetusta pakkauksista ja pakkausjätteistä (1029/2021).

3 Eri toimijoiden roolit ja tehtävät

Tässä jaksossa kuvataan yksinkertaistettuna jätelain mukaisen siivouskustannusvastuun eri toimijoiden roolit, tehtävät ja keskeiset vastuut kustannusten korvaamisen toteuttamisessa.

Lupa-valvontavirasto

- toimii jätehuollon tuottajavastuun valvontaviranomaisena
- vastaanottaa kuntien yhteystieto- ja kustannustietoilmoitukset sähköisessä asiointipalvelussa
- tekee ilmoitettujen kustannustietojen perusteella jätelain 48 e §:n mukaisen päätöksen tuottajien kunnille maksamista korvauksista
- vastaa jätelain mukaisesti korvausten perimisestä tuottajayhteisöiltä ja tilittämisestä kunnille

Kunta

- toteuttaa jätehuolto- ja siivoustoimia SUP-tuotteista aiheutuvan roskaantumisen ennaltaehkäisemiseksi ja siivoamiseksi jätelain 48 c §:ssä tarkoitetuilla alueilla
- ilmoittaa vuosittain toukokuun loppuun mennessä yhteys- ja maksatustietonsa sekä jätelain 48 e §:n edellyttämät edellisen vuoden jätehuolto- ja siivouskustannukset
- ilmoituksen perusteella saa korvauksen Lupa- ja valvontaviraston tilittämänä tuottajilta

Tuottajayhteisö

- maksaa Lupa- ja valvontavirastolle kunnille tilitettävät korvaukset, jotka Lupa- ja valvontavirasto on päätöksellään velvoittanut
- perii jäsenenään olevilta siivouskustannusvastuun piiriin kuuluvilta tuottajilta kunkin tuottajan osuuden kunnalle maksettavista korvauksista

- korvaa Lupa- ja valvontavirastolle päätöksen tekemisestä ja korvausten perimisestä ja tilittämisestä aiheutuvat kustannukset
- tuottajayhteisöllä tarkoitetaan myös juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjää (jätelain 69 §:n 3 mom.)

SUP-kustannusvastuun toteuttamisen seurantaryhmä (jäljempänä seurantaryhmä)

- Ympäristöministeriön asettama eri toimijoiden edustajista koostuva ryhmä seuraa jätelain siivouskustannusvastuun toimeenpanoa, kehittää hyviä käytäntöjä kuntien jätehuolto- ja siivoustoimiiin sekä niihin liittyvään kuluttajavalistukseen, toimii foorumina tuottajien ja kuntien välisessä yhteistyössä sekä toimii koostumusselvityksen ohjausryhmänä

4 Kertakäyttömuovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

SUP-tuotteiden tuottajien tulee korvata kunnille kustannukset, jotka aiheutuvat kunnille niiden toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista kuntien yleisillä alueilla. Tuottajalla tarkoitetaan tuotteen valmistajaa, maahantuojaa tai pakkaajaa. Tuottajien on korvattava kunnalle tuotteidensa aiheuttamat roskaamisen siivoamiskustannukset sekä roskaantumisen ennaltaehkäisemisen eli jätehuollon järjestämisen kustannukset sisältäen keräysinfrastruktuurin hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset (tätä kutsutaan kokonaisuudessaan ns. tuottajan siivouskustannusvastuiksi). Jätteen keräyksen ja keräysinfrastruktuurin kustannusvastuu ei koske henkilökohtaiseen hygieniaan ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen kosteuspyyhkeiden eikä kuluttajakäyttöön tarkoitettujen ilmapallojen tuottajia.

Suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajat vastaavat myös kustannuksista, joita kunnille aiheutuu tupakkajätteelle tarkoitetuista jäteastioista sekä tupakkatuotteista ja -jätteistä aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi toteutettavasta tiedottamisesta ja neuvonnasta.

Jätelain 48 a-g §:ien mukainen tuottajan kustannusvastuu kunnan toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista koskee seuraavia muovia sisältäviä kertakäyttöisiä tuotteita:

- syömävalmiin ruoan yhden annoksen elintarvikepakkaukset;
- joustavasta materiaalista valmistetut pakkaukset ja kääreet;
- tilavuudeltaan enintään kolmen litran juomapakkaukset;
- kevyet muoviset kantokassit;
- juomamukit (sekä myyntipaikalla täytettävät ns. take away-mukit sekä käyttäjälle tyhjänä myytävät juomamukit sekä näiden korkit ja kannet);
- henkilökohtaiseen hygieniaan ja kuluttajakäyttöön tarkoitettut kosteuspyyhkeet;
- kuluttajakäyttöön tarkoitettut ilmapallot sekä
- suodattimelliset tupakkatuotteet ja tupakansuodattimet
- nikotiinipussit (tuottajavastuu alkaa vuodesta 2027).

Siivouskustannusvastuun toteuttamiseksi tuottajan tulee liittyä tuottajayhteisöön, joka hoitaa siihen liittyneiden jäsentensä puolesta jätelain mukaiset tuottajavastuuvuorotteet, myös tiedotus- ja neuvontavuoiteet ja raportoinnin viranomaiselle.

5 Tuottajien siivoukustannusvastuun laajuus

Tuottajien siivoukustannusvastuun laajuus vaihtelee riippuen siitä, mistä tuoteryhmästä on kyse (jätelain 48 b §).

Suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajat vastaavat 1.1.2023 alkaen kyseisistä tuotteista aiheutuvista

- keräyskustannuksista;
- siivoamiskustannuksista;
- edellä mainittuihin toimiin ja roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä kuntien tekemästä tiedotuksesta ja neuvonnasta aiheutuneista kustannuksista sekä
- tupakkajätteelle tarkoitettujen jäteastioiden kustannuksista.

SUP-pakkausten tuottajat vastaavat kyseisistä tuotteista aiheutuvista keräyskustannuksista ja siivoamiskustannuksista 1.1.2023 alkaen.

Tyhjänä myytävien juomamukien tuottajat vastaavat kyseisistä tuotteista aiheutuvista keräyskustannuksista ja siivoamiskustannuksista 1.1.2025 alkaen.

Kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen tuottajat vastaavat kyseisistä tuotteista kunnalle aiheutuvista siivoamiskustannuksista 1.1.2025 alkaen.

Nikotiinipussien tuottajat vastaavat 1.1.2027 alkaen kyseisistä tuotteista kunnalle aiheutuvista

- keräyskustannuksista;
- siivoamiskustannuksista sekä
- edellä mainittuihin toimiin ja roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä kuntien tekemästä tiedotuksesta ja neuvonnasta aiheutuneista kustannuksista

6 Kunnan suorittamat jätteiden keräys- ja siivoustoimet

Jätelain 48 d §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tuottajien kustannusvastuu koskee niitä jätehuolto- ja siivoustoimia sekä tiedotus- ja neuvontatoimia, jotka on katsottava tarpeellisiksi roskaantumisen ennalta ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Tuottajien katettavaksi tulevien kuntien suorittamien jätehuolto- ja siivoustoimenpiteiden on oltava välttämättömiä ja kustannustehokkaita. Kunta voi kuitenkin oman harjintansa mukaan määrittää ne toimet, joilla jätelaissa tarkoitetut kunnan yleiset alueet pidetään siistinä, mukaan lukien jäteastioiden sijoittaminen, niihin kerättyjen roskien tyhjentäminen, maassa olevien roskien kerääminen sekä jäteastioista ja maasta kerättyjen roskien kuljettaminen käsittelyyn. Yleisen koko maan kattavan mallin tai yleisten kriteerien määrittämistä ei ole tehty lainsäädännössä, koska kuntakohtaisissa olosuhteissa on eroja. Toteutettavien jätehuolto- ja siivoustoimenpiteiden laajuus määräytyy siten kuntakohtaisesti, kuitenkin niin, että toimilla saavutetaan riittävä taso roskaantumisen ehkäisemisessä ja siivoamisessa ja toteutettavat toimet ovat välttämättömiä ja kustannustehokkaita. Siivoukustannusvastuun piiriin kuuluvista kuntien yleisistä alueista kts. jakso 7.

Tuottajavastuun toteuttamista varten kunnan tulee kyetä erottamaan kaikista suorittamistaan jätteen keräys- ja siivoustoimista sille aiheutuneista kustannuksista:

- 1) jätteen keräyksen yleisiin järjestelmiin sekä näiden kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset, mukaan lukien keräysinfrastruktuurin hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset sekä
  - 2) maasta roskana kerätyn jätteen sekä roskien kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset.
- Lisäksi kunnan tulee erikseen kerätä tieto:
- 3) erillisten hankkimiensa tupakkajäteastioiden hankintakustannuksista, mukaan lukien huolto- ja korjauskustannukset sekä
  - 4) kustannuksista, jotka ovat aiheutuneet tupakkatuotteista aiheutuvan roskaamisen ehkäisemiseen liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta.

Siivouskustannusvastuu kattaa myös kunnan yhteistyössä muiden toimijoiden (mm. Pidä Saaristo Siistinä ry, Pidä Lappi Siistinä ry, WWF Suomi, urheilu- ja harrastusseurat yms.) kanssa järjestämät kampanjat silloin, kun ne toteutetaan kustannusvastuun piiriin kuuluvilla kuntien yleisillä alueilla kunnan lukuun.

Jotta kunta voi saada korvausta, sen tulee ilmoittaa vuosittain Lupa- ja valvontavirastolle jätteen keräys- ja siivoustoimien kustannukset kuntien yleisillä alueilla. Siirtymäaikana eli vuosina 2023–2025 jätehuolto- ja siivoustoimista tuottajien maksettavaksi tuleva korvaus määräytyy asetuksella säädetyn erillisen kiinteän kustannuksen mukaan (kts. jäljempänä jakso 8.2). Kunnan tulee ilmoittaa sille aiheutuneet kustannukset myös vuoden 2026 ilmoituksessaan. Tuottajat maksavat kunnalle korvauksena kunnan kokonaiskustannuksista tietyn osuuden, joka määritellään erikseen SUP-korvausasetuksella tuoteryhmäkohtaisena prosenttiosuutena. Asetuksessa säädettävä tuoteryhmäkohtainen osuus kokonaiskustannuksista perustuu kunkin tuoteryhmän osuuteen yleisiin järjestelmiin kerätyistä ja siivotuista roskista.

7 Siivouskustannusvastuun piiriin kuuluvat kunnan yleiset alueet

SUP-tuotteiden tuottaja vastaa tuotteista kunnille jätelain 48 c §:ssä määritetyillä alueilla aiheutuvien jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksista vuosittain ja tuoteryhmittäin.

Kustannusvastuun piiriin kuuluvia kunnan vastuulla olevia alueita ovat:

- puhtaanapitolain (669/1978) mukaisesti kunnan puhtaanapitovastuulle kuuluvat asemakaava-alueella sijaitsevat kadut, torit, katuaukiot, puistot, istutukset ja muut näihin verrattavat yleiset alueet, kuten kunnan viralliset uimarannat asemakaava-alueilla;
- alueet, joilla kunta on jätelain 74 §:ssä tarkoitetun toiminnon pitäjä tai alueen haltija:
  - maantiet, yksityiset tiet, radat ja satamat (JäteL 74 § 1 mom. 1 kohta)
  - virkistykseen yleisesti käytettäväksi tarkoitetut alueet (mm. kunnan retkeily- ja luonnonsuojelualueet, puistot, saaret ja uimarannat) sekä ulkoilu- ja moottorikelkkareitit (JäteL 74 § 1 mom. 2 kohta)
  - muut kuin jätelain 74 §:n 1–4 kohdissa tarkoitetut asemakaava-alueella sijaitsevat alueet, joilla kunta on alueen haltija (JäteL 74 § 1 mom. 5 kohta)
- alueet, joissa kunnalla on jätelain 76 §:n tarkoittaman alueen pitäjänä tai haltijana velvollisuus järjestää riittävät jätehuoltopalvelut (mm. satamat, virkistykseen yleisesti tarkoitetut alueet sekä ulkoilu- ja moottorikelkkailureitit).

8 Tuottajien kustannusvastuun määräytyminen

8.1 Tuottajien kustannusvastuun määräytymisen perusteet

Tuottajan kustannusvastuu määräytyy jätelain 48 d §:n perusteella. Kustannusvastuu määräytyy kolmesta rinnakkain sovellettavasta kustannusperusteesta, joiden perusteella tuottajayhteisöjen tai tuottajien maksama korvaus määräytyy. Korvauksen määräytymisen perusteena ovat:

- 1) tuottajien kokonaisuus kuntien ilmoittamista kustannuksista alueilla tehdyistä jätehuolto- ja siivoustoimista sekä tiedotus- ja neuvontatoimista, jotka ovat tarpeellisia roskaantumisen ennalta ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi;
- 2) kunkin tuoteryhmän osuus 1 kohdassa tarkoitetuista kustannuksista laskettuna jätteen ja roskan painon, kappalemäärän, tilavuuden tai näiden yhdistelmän tai muun tarkoituksenmukaisen tekijän perusteella; ja
- 3) tuottajan tai tuottajayhteisön osuus Suomen markkinoille saatetuista tuotteista ja etäkaupalla käyttäjälle myydyistä tuotteista.

SUP-korvausasetuksessa on tarkemmin säädetty 1 ja 2 kohdan mukaisista tuottajien korvattavaksi tulevista kustannusvastuun piirissä olevista tuoteryhmäkohtaisista osuuksista ja siitä, miten tuottajien osuus jakautuu eri tuoteryhmien välillä.

Kunnan jätehuolto- ja siivoamiskustannuksena pidetään ennalta säädettyä kiinteää euromääräistä kustannusta asukasta kohden. Kiinteä korvaus määritetään käytännössä koostumusselvityksen perusteella. Kun SUP-roskien osuus kuntien keräämistä ja siivoamista roskista on määritetty, määritetään vielä kunkin SUP-tuoteryhmän osuus SUP-roskista. SUP-korvausasetuksessa säädetään tietyt prosenttimääräiset osuudet kuntien kokonaiskustannuksista kullekin tuoteryhmälle erikseen. Lisäksi tuottajien maksama tuoteryhmäkohtainen korvaus lasketaan erikseen keräyskustannuksille (jäteastioihin kerätyt jätteet) ja siivoamiskustannuksille (maasta roskana siivotut jätteet). Lopuksi kullekin yksittäiselle tuottajayhteisölle tai tuottajalle maksettavaksi tuleva osuus määräytyy sen perusteella, mikä tämän osuus on Suomen markkinoille saatetuista kyseisen tuoteryhmän tuotteista (ml. etäkauppa). Lainsäädännön ja yleisten tuottajavastuuperiaatteiden mukaisesti tuottajarekisteriin hyväksytyt tuottajayhteisöt ja tuottajat vastaavat myös järjestelmän ulkopuolelle jääneiden tuottajien (ns. vapaamatkustajat) kustannuksista rekisteröityneiden tuottajayhteisöjen ja tuottajien markkinaosuuksien mukaan.

8.2 Tuottajien kustannusvastuun määräytyminen vuosina 2023–2025

Jätelain muuttamista koskevan lain (22.12.2021/1096) voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaisesti vuosina 2023–2025 kunnan kiinteä kustannus sen toteuttamista kaikista keräys- ja siivoamiskustannuksista on yhteensä 4,79 euroa asukasta kohti vuodessa. Tästä 3,09 euroa on keräyskustannuksia ja 1,70 euroa siivoamiskustannuksia. Tästä kiinteästä kustannuksesta lasketaan tuottajayhteisön maksettavaksi tuleva osuus tuoteryhmittäin korvausasetuksen perusteella. Kunnan asukaslukena pidetään maksun määräytymisvuoden joulukuun 31 päivän asukaslukua. Vuoden 2025 kustannusten osalta tämä tarkoittaa kunnan asukaslukua 31.12.2025.

Siirtymäkauden kiinteä kustannus tarkoittaa, että tuottajan kustannusvastuun perusteena ei pidetä kunnan todellisia aiheutuneita kustannuksia toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimenpiteistä (jätteen keräys ja roskaantumisen siivoaminen), vaan kustannuksen määrä on ennalta määritetty ja se määräytyy kaikille kunnille samalla perusteella kunnan asukasluvun perusteella vuosien 2023–2025 osalta.

Siirtymä kautena kiinteä kustannus ei sisällä tupakkajätteen keräysastiakustannuksia (SUP-korvausasetus 2 §) eikä kustannuksia tupakkatuotteista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä neuvonnasta ja tiedotuksesta, jonka kunta on jätelain mukaan velvollinen järjestämään tuottajien puolesta. Korvauksia saadakseen kuntien tulee ilmoittaa erillisten tupakkajätteen keräysastioiden hankinta-, huolto- ja asennuskustannukset sekä neuvonnasta ja tiedotuksesta aiheutuneet kustannukset erikseen, koska nämä eivät kuulu jätelain muuttamista koskevan lain (22.12.2021/1096) voimaantulosäännöksen 2 mom. mukaisesti siirtymäkauden kiinteään korvaukseen (kts. ilmoittamisesta jäljempänä luku 10.2.3).

Jätelaissa määritetyt tuoteryhmäkohtaiset siirtymäajat kunkin tuoteryhmän siivouskustannusvastuun alkamisessa tarkoittavat, että vuosien 2023–2024 kustannuksista kunnat ovat voineet saada korvauksia vain SUP-pakkausten tuottajilta sekä tupakkatuotteiden tuottajilta näiden tuotteiden aiheuttaman roskaantumisen ehkäisemisestä ja roskien siivoamisesta.

Vuoden 2025 kustannuksista lähtien korvausta voi saada edellä mainittujen lisäksi myös kosteuspyyhkeiden ja ilmapallojen sekä tyhjänä myytävien juomamukien tuottajilta. Tuottajat maksavat ja kunnat saavat korvaukset vuosittain aina jälkikäteen edellistä vuotta koskevista kustannuksista.

Siirtymäaikana kunnan kokonaiskustannusten pohjalukuna on ennalta säädetty euromäärä 4,79 euroa per asukas. Koostumusselvityksen perusteella SUP-korvausasetukseen on määritelty kullekin SUP-tuoteryhmälle prosentuaalinen osuus kuntien kustannuksista, jotka tuottajat korvaavat kunnalle. Siirtymäaikana vuosien 2023 ja 2024 kunnan saama korvaus oli hieman pienempi kuin vuoden 2025 kustannusten korvaus, noin 2 euroa per asukas. Korvauksen saamisen edellytyksenä on tietojen ilmoittaminen Lupa- ja valvontavirastolle määräajassa.

8.3 Koostumusselvitys

Jätelain 48 f §:n mukaan tuottajien on tehtävä kustannuksellaan koostumusselvitys jätelaissa määritellyillä kunnan yleisillä alueilla keräämien jätteiden ja siivottujen roskien koostumuksesta. Koostumusselvityksen teettäminen on tuottajien vastuulla ja se on tehtävä näiden kustannuksella, mutta kuntien on selvityksen tekemistä varten toimitettava selvityksessä tarvittavat tiedot tuottajille ja avustettava muutoinkin tuottajia selvityksen teettämisessä. Tuottajien on tehtävä selvitys jätelain mukaisesti vähintään kolmen vuoden välein ja selvitys on toimitettava myös ympäristöministeriölle.

Koostumusselvitystä käytetään pohjana asetuksella säädettävään SUP-roskien osuuden määrittelyyn kaikista yleisiin keräysastioihin kerätyistä roskista ja eri tuoteryhmien osuuksista. Pohjana koostumusselvityksen tekemiselle voidaan käyttää kuntien ja tuottajien yhteistyössä laatimaa

koostumustutkimusmenetelmää ja sen pohjalta teetettyä koostumustutkimusta. Selvitykset ovat löydetävissä Kuntaliiton verkkosivuilta¹.

¹ Menetelmä yleisiltä alueilta roska-astioihin kerättävien ja maasta siivottavien roskien koostumuksen selvittämiseksi, Kuntaliitto 2022: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2166-menetelma-yleisilta-alueilta-roska-astioihin-kerattavien-ja-maasta-siivottavien>. Yleisiltä alueilta roska-astioihin kerättävien ja maasta siivottavien roskien koostumustutkimukset 2022, Kuntaliitto 2023: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2023/2226-yleisilta-alueilta-roska-astioihin-kerattavien-ja-maasta-siivottavien-roskien>, SUP-jätteiden koostumustutkimukset, loppuraportti (2024-2025): <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/SUP-koostumustutkimukset%202024-2025%20Loppuraportti%20FCG.pdf>

9 Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista aiheutuvan roskaantumisen ennaltaehkäisemisessä ja tuottajien kustannusvastuu

9.1 Kunnan velvollisuudet ja tuottajien kustannusvastuu

Jätelain 48 g §:n mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää tupakkatuotteista aiheutuvan jätteen keräys kunnan yleisillä alueilla sekä jätteisiin liittyvä neuvonta ja tiedotus jätelain 51 §:n mukaisesti. Tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajat vastaavat kustannuksista, jotka kunnalle koituvat kyseisistä tuotteista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetyn jätteen keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn järjestämisestä, mukaan lukien tupakkajätteelle tarkoitetut keräysastiat, kyseisistä tuotteista aiheutuvan roskaantumisen siivoamisesta sekä siivottujen roskien kuljetuksesta ja käsittelystä sekä näihin edellä mainittuihin toimiin ja roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta (jätelain 48 b §).

9.2 Tupakkajätteelle tarkoitetuille astioille asetettavat vaatimukset, niiden määrä ja sijoittelu

Kunnan yleisille alueille sijoitettavien tupakkajäteastioiden määrästä säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella. Kunnan on sijoitettava tupakkajäteastioita sen yleisille alueille siten, että ne ovat helppoja ja näkyvästi saatavilla. Tupakkajätteelle tarkoitetut astiat on oltava niille soveltuvia, eikä tupakkajätteitä voida paloturvallisuusriskin takia laittaa muiden roskien joukkoon. Astia voi olla erillinen tupakkajätteille tarkoitettu astia tai esimerkiksi muun roskankeräysastian kylkeen sijoitettu erillinen astia.

SUP-asetus edellyttää, että kunnassa tulee olla asetuksen vaatima määrä tupakkajätteelle tarkoitettuja jäteastioita. SUP-asetuksen mukaan kunnan on järjestettävä jätteen keräysastioita yleisille alueille siten, että:

- 1.1.2024 keräysastioita on yksi 900:aa asukasta kohden;
- 1.1.2025 keräysastioita on yksi 600:aa asukasta kohden;
- 1.1.2026 keräysastioita on yksi 300:aa asukasta kohden.

Mikäli kunnassa ei ole vuoden 2026 alussa riittävää määrää tupakkajätteen keräysastioita hankittuna, tulee astioita hankkia, kunnes asetuksen edellyttämä asukaskohtainen lukumäärä täyttyy. Kunnan tulee

myös ottaa huomioon asukasmäärän muutosten aiheuttama mahdollinen muutos tarvittavaan astiamäärään.

9.3 Kunnan neuvonta- ja tiedottamisvelvollisuus

Muista tuottajavastuualoista poiketen kunnalla on velvollisuus järjestää myös tarpeelliseksi katsottavaa tiedotusta ja neuvontaa tupakkatuotteista ja -jätteistä sekä vuodesta 2027 alkaen nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi. Kunnat ilmoittavat näistä toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset vuosittaisen ilmoituksen yhteydessä. Tiedotus ja neuvonta on järjestettävä soveltuvin osin jätelain 51 §:n mukaisesti, mm. jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistä koskevista toimista ja roskaantumisen vaikutuksista ja ehkäisemisestä, siinä laajuudessa kuin katsotaan tarpeelliseksi. Kunta voi siten järjestää tiedotusta tupakkatuotteita ja -jätteitä koskevan roskaantumisen ehkäisemiseksi esim. nettisivujen kautta, erilaisin tiedotuskampanjoin tai muilla tavoin.

10 Kustannusten ilmoittaminen ja korvaaminen

10.1 Jätelain edellyttämät tiedot

Ollakseen oikeutettu tuottajan maksamiin korvauksiin kunnan on vuosittain ilmoitettava Lupa- ja valvontavirastolle edellistä vuotta koskevat seuraavat tiedot (jätelain 48 e §):

- roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetystä jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä aiheutuneet kokonaiskustannukset, mukaan lukien keräysinfrastruktuurin hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset (keräyskustannukset);
- roskaantumisen siivoamisesta, roskien kuljetuksesta ja käsittelystä aiheutuneet kokonaiskustannukset (siivoamiskustannukset);
- erillisistä tupakkajätteelle tarkoitetuista jäteastioista aiheutuneet kokonaiskustannukset, mukaan lukien huolto- ja korjauskustannukset sekä
- tupakkatuotteisiin ja -jätteisiin liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta aiheutuneet kokonaiskustannukset.

Ilmoitettavat kustannustiedot koskevat edellistä vuotta, eli kunnat saavat korvauksen aina jälkikäteen. Vuonna 2026 ilmoitetaan siis vuoden 2025 kustannukset.

Kunnan tulee ilmoittaa edellä mainitut tiedot niiden kustannusten mukaan, jotka kunnalle toimista ovat tosiasiaa aiheutuneet. Tiedot ilmoitetaan euromääräisenä kokonaiskustannuksena. Kunnan ei tarvitse ilmoittamisen yhteydessä huomioida esimerkiksi SUP-roskien osuutta tai tuoteryhmäkohtaisia prosenttiosuuksia. Kunta ilmoittaa sille aiheutuneet kokonaiskustannukset sen toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimenpiteistä kunnan yleisillä alueilla eriteltynä keräyskustannuksiin, siivoamiskustannuksiin sekä erikseen tupakkajäteastiahankinnoista sekä järjestämästään tupakkatuotteiden roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta aiheutuneisiin kustannuksiin. **Kunta ei saa kaikkia ilmoittamiaan jätteen keräyksen ja siivouksen kokonaiskustannuksia takaisin korvauksena tuottajilta, vaan ainoastaan tuottajien korvattavaksi kuuluvan osuuden tuoteryhmittäin kunnan kiinteämääräisistä laskennallisista asukaskohtaisista kokonaiskustannuksista. Sen sijaan tupakkajäteastiahankinnat ja tupakkatuotteiden roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti toteuman perusteella.**

10.2 Kunnan kustannusten ilmoittaminen sähköisessä asiointipalvelussa

10.2.1 Tiedot on ilmoitettava vuosittain määräaikaan mennessä

Jätelain mukaan kunnan tulee ilmoittaa jätelaissa säädetyt tiedot vuosittain toukokuun loppuun mennessä. Koska vuonna 2026 toukokuun viimeinen päivä on sunnuntai, määräaika siirtyy seuraavalle arkipäivälle. Siten tiedot on ilmoitettava 1.6.2026 virka-ajan loppuun (klo 16.15) mennessä Lupa- ja valvontavirastolle. Mikäli kunta ei ole ilmoittanut tietoja määräaikaan mennessä, se ei voi saada kyseisen vuoden korvauksia. Lupa- ja valvontavirasto ei voi pidentää määräaika.

Ilmoittaminen tehdään sähköisessä asiointipalvelussa. Kunnan tietojen ilmoittamisesta vastaavan henkilön tulee täyttää erikseen sekä yhteys- ja maksatustietolomake että varsinaisten kustannustietojen ilmoittamiseen tarkoitettu lomake. Kunnan on tehtävä lomakkeella ilmoitus kokonaiskustannuksistaan eriteltynä edellä jaksossa 10.1. mainittuihin kustannuksiin.

Lupa- ja valvontavirasto voi tarvittaessa pyytää kunnalta tarkempaa selvitystä toteutuneista kustannuksista. Selvityspyyntöön vastaamiseksi kunnan on syytä seurata ja arvioida kustannusten muodostumista sekä säilyttää tupakkajäteastioihin ja tupakkatiedotukseen liittyvät tositteet. Koska tupakkajäteastioiden ja tupakkatiedotuksen kustannukset korvataan toteutuneiden kustannusten perusteella, on hakemuksen käsittelyn helpottamiseksi tarkempi selvitys sekä tositteet muodostuneista kuluista suositeltavaa toimittaa jo ilmoitusvaiheessa.

Kunta ilmoittaa kaikki jätehuolto- ja siivoustoimenpiteiden, tupakkajätteen keräysastioiden sekä tupakkajätteitä koskevan neuvonnan ja tiedotuksen kustannuksensa sähköisellä lomakkeella Lupa- ja valvontavirastolle ilman arvonlisäveron määrää (alv 0 %). Näin ollen myös tuottajayhteisön maksama korvaus kunnalle on vastaavasti arvonlisäveroton. Kunta ilmoittaa kustannukset arvonlisäverottomana, koska arvonlisävero on kunnalle ns. läpikulkuerä eikä kustannus.² Itse kustannus voi sinänsä olla arvonlisäverollinen tai arvonlisäveroton palvelu tai tavara. Tällä ohjeella ei oteta kantaa arvonlisäverovelvollisuuteen kunnan tai tuottajan omassa toiminnassa.

² Verohallinnolta saadun näkemyksen mukaan kunnalla on oikeus arvonlisäveron palautukseen siivous- ja jätehuoltotoimenpiteissä tarvittavien tavara- ja palveluhankintojen arvonlisäverosta ja näin ollen arvonlisävero ei jää kunnalle kustannukseksi, jolloin on perusteltua, että kunnat ilmoittavat kustannuksensa arvonlisäverottomana.

10.2.2 Keräys- ja siivouskustannustietojen ilmoittaminen

Kustannustietolomakkeella olevien tietojen ilmoittaminen on jätelain edellyttämä vaatimus sille, että kunta on oikeutettu korvauksiin. Kunnan ilmoittamaa kustannustietoa keräyksestä ja siivouksesta ei kuitenkaan siirtymäaikana käytetä korvauksista tehtävässä päätöksessä. Todellisten kustannustietojen kerääminen kunnissa on tärkeää myöhemmän korvaustason arviointia varten. Myös tuottajien kannalta on tärkeää, että ne voivat saada mahdollisimman luotettavaa kustannustietoa tuleville vuosille.

Esimerkki. Kunnan toteuttaman yleisten alueiden jätteen keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset ovat olleet vuonna 2024 arvonnalisäverottomana yhteensä 9 978 euroa ja roskaantumisen siivoamisen sekä roskien kuljetuksen ja käsittelyn osalta 13 436 euroa. Kustannukset tulee ilmoittaa ilman arvonnalisäveroa. Tällöin kunta ilmoittaa sähköisen lomakkeen kohtaan ”jätteen keräys” kustannukseksi 9 978,00 euroa (alv 0 %). Vastaavasti lomakkeen kohtaan ”siivoaminen” kunta ilmoittaa kustannukseksi 13 436,00 euroa (alv 0 %).

10.2.3 Tupakkatuotteita koskevien keräysastiahankintojen sekä tiedotuksen kustannusten ilmoittaminen

Jätelain mukaan kunnan tulee ilmoittaa kustannukset erillisistä tupakkajätteelle tarkoitetuista jäteastioista sekä jätelain 48 g §:ssä tarkoitettusta tiedotuksesta ja neuvonnasta. SUP-korvausasetuksen mukaan tuottajan maksamaan korvaukseen keräys- ja siivouskustannuksista ei sisälly tupakkajätteen keräysastiakustannukset. Kunnan tulee ilmoittaa näistä aiheutuneet todelliset ja tarpeelliset kustannukset.

Tupakkatuotteiden tuottajille asetettu velvollisuus vastata erityisistä tupakkajätteelle tarkoitetuista keräysastioiden kunnalle aiheutuneista hankintakustannuksista voi koskea vain asetuksessa säädettyä määrää. Kunta voi harkintansa mukaan hankkia asetuksen edellyttämää määrää enemmän astioita, mutta ne eivät silloin kuulu tuottajan kustannusvastuun piiriin. Kunnan on ilmoitettava kustannukset sen mukaan, mikä määrä astioita kuntaan on tosiasiallisesti hankittu. Kunta ei voi myöskään enää vuodelta 2026 saada korvausta niistä astiahankinnoista, jotka se on tehnyt vuonna 2024 tai aikaisemmin, sillä kunta ilmoittaa aina edellistä vuotta koskevat astioiden hankinnasta aiheutuneet kustannukset.

Keräysastioihin liittyvät kustannukset voivat sisältää myös välttämättömät ja tarpeelliset huolto- ja korjauskustannukset, kuten esimerkiksi ilkvallan takia rikkoontuneen astian vaihtaminen. Kunta voi ilmoittaa ja saada korvauksen tuottajilta astioiden ylläpitoon liittyvistä tarpeellisista kustannuksista, jos huolto- tai korjaustyö on suoritettu ilmoitusta koskevana vuotena (esim. rikkoontuneen astian vaihtaminen).

Esimerkki. Kunta on hankkinut vuonna 2025 olemassa olevien tupakkajätteen keräysastioiden lisäksi 15 uutta tupakkajätteen keräysastiaa yleisille alueille siten, että se täyttää SUP-asetuksen vaatimukset. Tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden hankintahinta on ollut yhteensä 2 250 euroa (à 150 euroa). Kunta ilmoittaa sähköisen lomakkeen kohtaan ”Tupakka – jäteastiat” kustannukseksi 2 250 euroa (alv 0). Tuottajat vastaavat aiheutuneesta kustannuksesta täysimääräisesti asetuksessa säädettyyn keräysastioiden määrään asti, koska tupakkajätteen keräysastiat eivät sisälly kiinteään keräyskustannukseen.

Kunta ei voi esittää korvattavaksi enempää jäteastioita, kuin mitä SUP-asetus edellyttää 1.1.2026 lukien kunnalla olevan (1 astia/300 kunnan asukasta).

Lisäksi kunnan tulee sähköisellä lomakkeella ilmoittaa erikseen kustannukset kunnan järjestämän tupakkatuotteiden ja -jätteiden keräys- ja siivoustoimiin ja näistä tuotteista johtuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi liittyvästä neuvonnasta ja tiedotuksesta.

Esimerkki. Kunta on järjestänyt vuonna 2025 jätelain edellyttämää tiedotusta tupakkatuotteista ja -jätteistä aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi. Tiedotuksen kustannus on ollut 1 500 euroa. Kunta ilmoittaa sähköisen lomakkeen kohtaan ”Tupakka – neuvonta” kustannukseksi 1 500 euroa (alv 0 %). Tuottajat vastaavat aiheutuneesta kustannuksesta täysimääräisesti, koska tuottajat ovat velvollisia korvaamaan tupakkatuotteisiin liittyvän neuvonnan ja tiedotuksen kustannukset täysimääräisesti kunnille eivätkä ne kuulu siirtymäaikana käytettävään kiinteään kustannukseen.

Vuonna 2026 kunnan tulee ilmoittaa sähköisellä lomakkeella myös tupakkajäteastioiden lukumäärätiedot koskien vuotta 2025. Erikseen ilmoitetaan vuonna 2025 hankittujen uusien tupakkajäteastioiden lukumäärä, korjattujen ja kunnostettujen astioiden lukumäärä sekä vuoden lopussa kunnassa olevien tupakkajäteastioiden kokonaislukumäärä.

Kunta voi lisätä sähköiselle lomakkeelle myös liitetiedostoja.

Sähköiseen palveluun liittyvät tarkemmat raportointiohjeistukset löytyvät Lupa- ja valvontaviraston internet-sivuilta <https://lvv.fi/ymparisto/tuottajavastuu> päävalikon kohdan ”Siivouskustannusvastuu” alta.

10.2.4 Varautuminen tositteiden esittämiseen

On mahdollista, että jokin maksuvelvollisista tuottajista tai tuottajayhteisöistä riitauttaa kunnan esittämän korvausvaatimuksen perusteeltaan tai määrältään. Mikäli riitautus kohdistuu erilliskorvattaviin tupakkajäteastioihin tai toteutettuun tupakointiin ja tupakkajätteeseen liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan, on kunnan pystyttävä osoittamaan perusteet vaatimukselleen. Tämän vuoksi kunnan tulee myös varautua siihen, että se pystyy hallintoprosessin aikana tarvittaessa esittämään vaatimuksensa perusteet, esimerkiksi laskujäljennöksen. Tällaisessa tapauksessa Lupa- ja valvontavirasto toimittaa kunnalle lausuntopyynnön, josta mahdollinen tuottajan tai tuottajayhteisön esittämä riitautus ilmenee. Kunnan on lausunnossaan syytä tuoda selkeästi ilmi, mistä vaaditut kustannukset muodostuvat ja esittää tarvittaessa kustannuksia koskeva dokumentaatio.

11 Päätös tuottajien kunnalle maksettavista korvauksista ja korvausten maksaminen

Lupa- ja valvontavirasto tekee yhden päätöksen jätelain 48 d §:ssä säädetyn perusteella. Päätös sisältää jokaisen tuottajarekisteriin merkityn tuottajayhteisön ja tuottajan maksettavaksi tulevan korvauksen kokonaismäärän tuoteryhmittäin eriteltynä sekä kullekin kunnalle maksettavan korvauksen kokonaismäärän. Päätös annetaan tiedoksi tuottajayhteisölle ja tuottajille sekä kustannukset ilmoittaneille kunnille. Kyseessä on valituskelpoinen päätös, josta voidaan valittaa hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Lupa- ja valvontavirasto voi tarvittaessa pyytää kunnalta asian ratkaisemisen kannalta tarpeellista selvitystä kustannuksista esimerkiksi tilanteessa, jossa kunnan ilmoittamat kustannukset poikkeavat merkittävästi ominaisuuksiltaan vastaavien muiden kuntien kustannuksista. Lupa- ja valvontavirasto kuulee myös prosessissa asianosaisia.

Siirtymäkautena kunnan keräys- ja siivoustoimenpiteiden kustannukset ovat kiinteät, jolloin tuottajien kunnalle maksettava korvaus määräytyy kunnan asukasluvun mukaan ja asetuksessa säädetyn tuoteryhmäkohtaisen osuuden mukaan. Tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien on kuitenkin korvattava kuntien tekemät tupakkajäteastiahankinnat sekä tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset siten, kuin niistä on syntynyt kunnalle tosiasiallinen ja tarpeellinen kustannus. Koska korvaus perustuu kunnalle aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin, kunnan on Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä todennettava (esim. tosittein) sille tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset. SUP-asetuksen perustelumuihistossa tavanomaisena tupakkajäteastian hankintakustannuksen vaihteluvälinä on pidetty noin 100–200 euroa per astia. Lupa- ja valvontavirasto voi päätöksenteon yhteydessä pyytää selvitystä kunnalta, mikäli ilmoitettujen kustannusten määrä poikkeaa merkittävästi tavanomaisena pidetystä hankintahinnasta.

Tuottajayhteisön on maksettava korvaukset lainvoimaisen päätöksen mukaisesti 21 päivän kuluessa päätöksen lainvoimaisuudesta lukien Lupa- ja valvontavirastolle. Tuottajayhteisölle toimitetaan lasku. Lupa- ja valvontavirasto tilittää korvaukset edelleen kunnille päätöksessä eriteltyjen osuuksien mukaan sen jälkeen, kun tuottajayhteisöt ovat tilittäneet kaikki korvaukset Lupa- ja valvontavirastolle. Tuottajat vastaavat korvausten perimisestä ja niiden tilittämisestä kunnille aiheutuvista viranomaiskustannuksista. Viranomaisen maksullisista suoritteista ja niiden suuruudesta säädetään erillisellä asetuksella (valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026, VNa 1177/2025).

Vuonna 2026 jätelain mukaisesta päätöksestä kunnalle maksettavista korvauksista perittävän päätösmaksun suuruus on 4500 euroa kultakin tuottajayhteisöltä, jolle päätöksellä on osoitettu maksuvelvollisuus sekä 310 euroa kunnalle maksettavien korvausten perimisestä ja tilittämisestä aiheutuneista kustannuksista kultakin tuottajayhteisöltä.

12 Siivouskustannusvastuun toteutumisen seuranta

SUP-direktiivin edellyttämien kustannustehokkuuden ja välttämättömyyden sekä avoimuuden vaatimusten täytäntöönpanemiseksi ympäristöministeriö on asettanut tuottajien, kuntien ja viranomaisten edustajista koostuvan seurantar ryhmän. Seurantar ryhmän tarkoituksena ja tehtävänä on muun muassa seurata jätelain siivouskustannusvastuun toimeenpanoa, kehittää hyviä käytäntöjä kuntien jätehuolto- ja siivoustoimiin sekä niihin liittyvään kuluttajavalistukseen. Seurantar ryhmä edistää avoimuutta eri toimijoiden välillä.

13 Jätelain muutoksen vaikutukset tuottajan kustannusvastuuseen ja kunnille maksettaviin korvauksiin vuodesta 2027 alkaen

Jätelain muutos (1402/2025) on tullut voimaan 1.1.2026. Lain siirtymäsäännöksen mukaisesti ennen lain voimaantuloa eli vuonna 2025 toteutettuihin kuntien jätehuolto- ja siivoustoimiin, tuottajan kustannusvastuuseen, korvauksen määräytymiseen sekä korvausmenettelyyn sovelletaan kuitenkin vielä vanhaa lakia. Uudet pykälät koskevat vuodesta 2026 alkaen toteutettuja jätehuolto- ja siivoustoimia. Kuntien sekä muiden SUP-alan toimijoiden on hyvä varautua siihen, miten vuonna 2026 toteutettavat jätehuolto- ja siivoustoimet tullaan seuraavana vuonna ilmoittamaan ja korvaamaan.

Muutetun jätelain 48 b §:n mukaan tuottajilla on jatkossakin velvollisuus korvata tuotteista kunnille kustannusvastuun piiriin kuuluvilla alueilla aiheutuvia jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksia. Korvaus perustuu kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen, jonka suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Kiinteämääräinen asukaskohtainen vuosikustannus määräytyy sen mukaan, kuinka monta asukasta kunnassa on kustannusten syntymisvuoden viimeisenä päivänä. Tämän ohjeen julkaisuhetkellä valtioneuvoston asetus on vielä valmistelussa.

Korvaus koostuu jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan asukaskohtaisista kokonaisvuosikustannuksista. Kiinteää korvausta sovelletaan myös tuottajan kustannusvastuuseen tupakkatuotteista ja niistä aiheutuvista jätteistä koskevasta tiedotuksesta ja neuvonnasta. Myös vuonna 1.1.2027 voimaan tuleva nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuu perustuu kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Kiinteämääräistä asukaskohtaista vuosikustannusta ei kuitenkaan sovelleta tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden hankintaan, jonka kustannukset tuottajan on korvattava kuntien toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Tuottajien kunnille maksaman korvauksen määräytymisen perusteista on säädetty jätelain 48 d §:ssä. Jatkossa korvauksen määräytymisen perusteina ovat:

- 1) jätteen keräyksen, roskaantumisen siivoamisen sekä tiedotuksen ja neuvonnan osuudet kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta;
- 2) tuottajien osuus 1 kohdassa tarkoitetuista jätteen keräyksen ja roskaantumisen siivoamisen kustannuksista;
- 3) kunkin tuoteryhmän osuus 2 kohdassa tarkoitettua tuottajien kustannusosuudesta laskettuna jätteen ja roskan painon, kappalemäärän, tilavuuden tai näiden yhdistelmän tai muun tarkoituksenmukaisen tekijän perusteella;
- 4) tuottajan tai tuottajayhteisön osuus Suomen markkinoille saatetuista tuotteista ja etäkaupalla suoraan käyttäjille myydyistä tuotteista sekä tuottajan markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottava osuus muista vastaavista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille saattamisen ajankohdasta.

Tiedotuksen ja neuvonnan osuus kiinteämääräisestä asukaskohtaisesta vuosikustannuksesta jaetaan tasan nikotiinipussien sekä kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvien suodattimellisten tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien tuottajien kesken. Tupakkajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden hankintakustannuksista tuottajien maksama korvaus määräytyy kuntien toteutuneiden kustannusten perusteella ja jaetaan tuottajien kesken em. kohdan 4 mukaisesti. Asukaskohtaisen vuosikustannuksen suuruus ja jakaminen kustannuksittain, tuottajien kustannusosuus sekä kustannusten jakaminen tuoteryhmittäin määritetään valtioneuvoston asetuksella.

Jätelain muutoksella muutettiin korvausmenettelyä siten, että jatkossa kustannusten ilmoittamisvelvollisuuden sijaan kuntien on vuodesta 2027 alkaen toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle selvitys edellisenä vuonna toteuttamistaan jätehuolto- ja siivoustoimista ja tiedotuksen ja neuvonnan toimien kustannuksista. Kunnan vastuulle kuuluvaa tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan jätteen keräystä sekä em. tuotteisiin sekä niistä aiheutuviin jätteisiin liittyvää neuvontaa ja tiedotusta on käsitelty tämän ohjeen luvussa 9. Lupa- ja valvontavirastolle toimitettava selvitys on edellytys sille, että kunta on oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin. Selvityksessä on ilmoitettava jätteen keräystoimet,

roskaantumisen siivoamistoimet sekä tiedotus- ja neuvontatoimet lyhyesti kuvattuina sekä arviot em. toimien kokonaiskustannuksista. Lisäksi selvityksessä on ilmoitettava edellisenä vuonna hankittujen tuppakajätteelle tarkoitettujen keräysastioiden lukumäärä ja niiden hankinnasta aiheutuneet kustannukset, jotta tuottajat voivat korvata keräysastioiden hankintakustannukset toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Selvityksellä varmistetaan, että korvauksia maksetaan vain kunnille, jotka ovat toteuttaneet tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvia toimia roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi, sekä kerätään seurantatietoa kuntien toteuttamista toimista ja niiden kustannuksista. Lupa- ja valvontavirasto tulee ohjeistamaan tarkemmin selvityksen muodosta, sisällöstä ja jättämisestä vuoden 2027 ilmoituksia koskien.